

Täysistunto

Torstai 25.10.2018 klo 16.05—20.01

11. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Hallituksen esitys HE 123/2018 vp

Talousarvioaloite TAA 1-616/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia.

Talousarvioaloitteet lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Koska Euroopan Unionille suoritettavien maksujen perusteista on säädetty EU:n omia varoja koskevassa neuvoston päätöksessä (2007/436/EY) ja kun momentin määräraha perustuu siten selvästi kansainvälisoikeudellisesti Suomea koskevaan velvoitteeseen, en katso voivani esitellä edustaja Leena Meren aloitetta 310.

Puhemiehen menettely hyväksyttäneen?

Menettelytapa hyväksyttiin.

Puhemies Paula Risikko: Keskustelu käynnistetään nyt. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.41 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! En ollut ihan varma, päättättekö keskustelun tähän. — Katselin tässä eduskunnan pöytäkirjamerkintöjä ja katsoin tämmöistä pöytäkirjaa 134/2010 ja samaten pöytäkirjaa 132/2010. Näissä on ollut kysymys siitä, että edustaja Vistbacka on edustaja Pirkko Ruuhonen-Lernerin kannattamana esittänyt vähennettäväksi 74 miljoonaa Yhdistyneille kansakunnille myönnettävän maksuhelpotuksen rahoitusosuuksista, ja näissä keskusteluissa on tullut esille samanlaisia perusteita, joskin asian myöhemmässä käsittelyssä. Täällä pöytäkirjassa 134/2010 ilmenee, että tämä kyseinen talousarvioaloite, joka on ollut silloin numero 1077, on lähetetty valtiovarainvaliokunnan käsittelyyn ja kun se on palautunut sieltä eduskunnan käsittelyyn, niin tässä yhteydessä on kyseenalaistettu sitä, voiko tämmöistä esitystä, talousarvioaloitetta ylipäätään tehdä, koska tämä perustuu näihin kansainvälisiin sitoviin sopimuksiin. Silloin puhemies on todennut, että edustajan esitysoikeuden rajoituksia tulee tulkita erityisen suppeasti, eikä katso olevan estettä, että se otetaan äänestykseen. Ja korostan siis, että tämä oli ollut valtiovarainvaliokunnassa käsittelyssä.

Tästä syystä esitän, että tämä talousarvioaloite 310/2018 lähetetään valtiovarainvaliokuntaan aloitteen asiallista käsittelyä varten. He voivat sitten siellä mietinnössään katsoa, miten asian kanssa menetellään. Tämä on esitykseni.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Tässä on nyt sellainen probleema, että kun tuossa äsken kysyin, että ”puhemiehen menettely hyväksyttäneen”, niin siinä vaiheessa te ette sanonut, että te ette hyväksy. Ja tämäntyyppistä esitystä ei voi tehdä tässä. Nyt voi ainoastaan riitauttaa puhemiehen menettelyn. Ja oikeastaan, jos tarkkoja ollaan, niin sekin meni jo. Mutta koska ymmärrän, että edustaja ei ehkä tiennyt sitä, että se olisi pitänyt tehdä tuossa ”menettely hyväksyttäneen”-kohdassa ennen kuin keskustelu käynnistetään, sallin tämän nyt kuitenkin vielä uudelleen.

Eli kysyn: puhemiehen menettely hyväksyttäneen?

Kiitos, arvoisa puhemies! Toki oletin, koska olin pyytänyt tämän puheenvuoron etukäteen, että saan kommentoida nimenomaan siihen. Tiesin etukäteen, että puhemies tulee esittämään sitä, että sitä ei hyväksytä, ja tähän minun puheenvuoropyyntöni kohdistui. En tietenkään kehtaa täältä huudella, kun minulla on puheenvuoropyyntö meneillään, että en hyväksy. Koetan kuitenkin käyttäytyä täällä korrektisti niin kuin täällä tulee käyttäytyä.

Elikkä en hyväksy menettelyä ja teen esityksen, että aloite lähetetään valtiovarainvaliokuntaan käsiteltäväksi asianmukaisesti.

Puhemies Paula Risikko: Tällaista esitystä te ette voi tehdä, vaan ainoastaan te voitte esittää, että te ette hyväksy tätä menettelytapaa, ja siinä tapauksessa tämä lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

19.45 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä menettelytapa on nyt tietysti hieman epäselvä, mutta kannatan kuitenkin edustaja Meren tekemää ehdotusta siitä, että talousarvioaloite 310/2018 vp otetaan käsittelyyn, tapahtuupa se sitten suoraan valtiovarainvaliokuntaan lähettämisen kautta tai sitten muuta reittiä — miten se nyt tässä tulkitaan. Perusteena on muun muassa se, että edustajien aloiteoikeuden rajoittamiseen tulee nähdäkseni suhtautua erityisen suppeasti, ja painotan erityisesti sitä, ettei tässä vaiheessa ole kyse tämän talousarvioaloitteen lopullisesta hyväksymisestä, vaan vasta sen lähettamisestä valiokunnan tarkemmin arvioitavaksi, jolloin perusteiden sille, että talousarvioaloitetta käsitellään muista talousarvioaloitteista poiketen, tulisi käsitteäkseni olla erityisen painavia.

Eli tosiaan totean vielä, että kannatan tätä edustaja Meren esitystä.

Puhemies Paula Risikko: Jos ihan tarkkoja ollaan, niin minun ei tarvitsisi hyväksyä tätä ja aloittaa tätä alusta, mutta koska haluan olla yhteistyössä teidän kanssanne, niin aloitetaan nyt alusta.

Kun kysyn, että ”puhemiehen menettely hyväksyttäneen”, niin kysyn: haluatteko, että puhemiehen menettelytapa arvioidaan perustuslakivaliokunnassa?

19.47 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Sitä en halua tehdä. En halua puhemiehen menettelyä kyseenalaistaa. Olisin tietysti toivonut, että puhemies olisi katsonut näitä aikaisempia ratkaisuja ja katsonut voivansa luottaa valtiovarainvaliokuntaan ja lähettää sen sinne. En tiedä, onko tätä asiaa puhemiesneuvostossa käsitelty.

Tuossa aikaisemmin mainitsemassani tapauksessa, pöytäkirja 134/2010 ja pöytäkirja 132/2010, on nimenomaan ollut kyse vastaavantyyppisestä tilanteesta, jolloin talousarvioaloite on mennyt valtiovarainvaliokuntaan ja se on tullut sitten takaisin eduskuntaan mie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2018 vp

tinnön ohessa ja silloin siitä on saanut jopa äänestää. Tietysti pidän hieman kummallisena sitä, että tässä on vaihtelua.

Tosin tuon esille kuitenkin sen, että täysistuntopöytäkirjan 24.10.2011 mukaan taas on edustaja Ruohonen-Lernerin aloite 429 jätetty lähettämättä valtiovarainvaliokuntaan. Tässä nyt on hieman epäjohtonmukaista käytäntöä. Se on kyllä hyvin hämmäntävää.

19.48 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Meri tässä edellä, totean myös omalta osaltani, että tarkoitukseni ei ole se, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokunnan käsittelyyn. Mutta pyytäisin kuitenkin puhemiestä vielä harkitsemaan tätä menettelytapaa näillä esittämillämme perusteilla, että myös tämä edustaja Meren ja muiden perussuomalaisten allekirjoittama talousarvioaloite voitaisiin lähettää valtiovarainvaliokuntaan samaan tapaan kuin joskus aiemmin on hieman vastaavissa tilanteissa toimitettu.

Puhemies Paula Risikko: Kun nyt ei ole tullut esitystä siitä, että menettelytapaa ei hyväksyttäisi, niin totean, että menettelytapa on hyväksytty.

Jatkamme keskustelua tästä itse aloitteesta.

19.49 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on monenlaisia erilaisia talousarvioaloitteita itse kultakin, ja voin sanoa, että omatkin talousarvioaloitteeni ovat osittain niitä, jotka perustuvat kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin, siten on muutamia sellaisia, jotka ovat niin sanotusti henkilökohtaisia talousarvioaloitteita, ja sitten Savo-Karjalan kansanedustajien yhdessä tekemiä talousarvioaloitteita, ja myöskin on yksi, jossa on ollut tällaista, voisiko sanoa, itäsuomalaista sympatiaa Savonlinnaa kohtaan. Puhun siinä tapauksessa tästä talousarvioaloitteesta 110, joka on varmaankin hyvin samanmuotoisena aika monienkin ryhmien ja yksittäisten edustajien taholta esitetty. Elikkä toki täytyy toivoa, että Savonlinnan seutukunnalle tässä tilanteessa, jossa hallitus osittain omilla päätöksillään ja toki myöskin julkiset toimijat, yliopisto, ovat olleet seutukunnan elinvoimaisuutta murentamassa, tällainen erityisrahoitus voitaisiin turvata.

Mutta ihan lyhyesti muutamista näistä talousarvioaloitteista — vaikka varsinaisesti käymmekin vaihtoehtobudjeteista keskustelua sitten tuossa marraskuun puolessavälissä:

Toteaisin, että kristillisdemokraateille lapsiperheiden tilanne on tärkeä, ja erityisesti monet opiskelevat perheet ovat niitä, jotka elävät köyhyysrajan alapuolella. Perheen ja opiskelujen yhdistämistä on ehdottomasti helpotettava, ja niinpä me kaksinkertaistaisimme opiskelevien vanhempien huoltajakorotuksen 150 euroon kuukaudessa. Tänään juuri kuulimme näitä hälyttäviä uutisia, miten Suomen syntyvyys on jälleen kerran saavuttanut uuden negatiivisen tason, elikkä ollaan niissä lukemissa, joissa on viimeksi oltu sata vuotta sitten.

Sitten senioripolitiikka. Siinä on tärkeää, että me pidämme huolen paitsi toimeentulosta myöskin riittävästä palvelusta. Sieltä oikeastaan mainitsisin myös omaishoidon tuen tason korottamisen. Ja vanhustenhoidon tason turvaamiseksi ja valvonnan tehostamiseksi kristillisdemokraatit ovat esittäneet myöskin vanhusasiainvaltuutetun viran perustamista. Lääkekorvausjärjestelmää tulisi uudistaa siten, että alkuvuoden kulurasitus pystyttäisiin jakamaan mahdollisesti useammalle kuukaudelle, ja ylipäättänsä tätä maksukattoa tulisi alenuttaa, koska lääkemenot rasittavat kyllä useimpien senioreitten taloustilannetta.

Ehkä sitten vielä haluaisin mainita täältä turvallisuuteen liittyen, että harmaan talouden torjunta olisi sellainen, joka tuottaa myöskin yhteiskunnalle lisää tuloja, elikkä siihen sat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2018 vp

saaminen kyllä sitten omalla tavallaan tuo myöskin niitä tuloja yhteiskunnalle tietystä vaiheesta takaisin.

Ja totta kai sitten on koulutukseen ja osaamiseen panostaminen. Ryhmäkokojen tarpeeksi pienenä pitäminen niin kouluissa kuin päiväkodeissa on tärkeää. Myöskin ammatilliset oppilaitokset tarvitsevat lisää satsausta. Me olemme lukeneet huolestuttavia uutisia siitä, [Puhemies koputtaa] mitä on tarkoittanut se, kun lähiopetustuntien määrä on laskenut dramaattisesti.

19.53 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Toki mekin aiomme sitten vaihtoehtobudjetin käsittelyn yhteydessä laajemmin käsitellä asioita, mutta haluan kuitenkin todeta, että perussuomalaiset ovat tehneet useita ryhmäaloitteita, ja tuossa tuli mieleen, että meillä on myös lakialoite tuosta vanhusasiainvaltuutetun perustamisesta. Nyt kun myös kristillisdemokraateilla se tuntuu olevan tuossa hyvin esillä, niin toivottavasti he tukevat tätä lakialoitetta, kun se tulee käsittelyyn.

Meillä on työllisyyden hoitoon ja liikkumis- ja muuttokuluihin tietynlaisia talousarvioaloitteita, jotka liittyvät työllisyyteen ja talouteen ja jotka edistäisivät ihmisten liikkumista ja parantaisivat heidän mahdollisuuttaan asua ja tehdä työtä kahdellakin eri paikkakunnalla.

Asumisen kuluihin meillä on talousarvioaloite, toisin kuin hallituksella. Me esitämme lämmityspolttoaineiden veronkorotusta peruutettavaksi, mikä vaikuttaa suoraan asumiskuluihin.

Meillä myös ansiotuloverotukseen esitetään alennuksia kohdennettuna erityisesti keskituloisiin, jotta myös kysyntä paranisi ja palkansaajien käteen jäisi enemmän varoja.

Yksi oikeastaan ihan uusi asia, minkä huomasin, kun tässä oli kansalaisaloite perintöveron alentamisesta: Näihin meidän talousarvioaloitteisiin liittyy myös perintöverotus. Meillä on siellä lesken aseman ja asumisen merkittävä paraneminen ja sen leskeyden ajan rauhoittaminen perintöverotukselta. Se lakialoite on vielä tuolla allekirjoitettavana huomiseen iltapäivään asti. Toivon siihen paljon allekirjoituksia, ainakin silloin salikeskustelussa siihen tuli paljon kannatusta, ja nyt mielenkiinnolla odotan, ovatko ainakin ne ihmiset, jotka kannattivat tätä silloin salikeskustelussa, allekirjoittaneet sen.

Meillä on hyvin paljon asioita myös eläkeläisille. Perussuomalaisethan ovat esittäneet jo pitkään 50 euron omavastuun poistamista muun muassa lääkeomavastuista.

Sitten meillä on vielä määräraha ruoka-apuun. Toivonkin, että valtiovarainvaliokunta huolella käsittelee tätä. Tämä on nyt koko ajan jäämässä pois, kuten viime viikon torstain kyselytunnilla kuulin, kuinka edustaja Niikko sanoi, että se jäi viime syksynä pois, kun perussuomalaiset jäivät pois hallituksesta. Tämä oli erittäin huolestuttava uutinen.

Lisäksi olen Hyvinkäälle hakenut pieniä rahoja tiehankkeisiin. Tiedän, että ne eivät aina hyvin menesty, mutta tosiaan toivon, että joskus nämä edustajienkin hankkeet menevät eteenpäin.

Sydäntäni lähellä ovat myös eläinten oikeudet, niin kuin olen kertonut. Tästä syystä olen hakenut Suomenhevosliitolle suomenhevoscannan säilyttämistä varten rahaa ja myös sairaiden ihmisten avustajakoirien kouluttamiseen. Avustajakoirahan on väline, joka auttaa sairasta ihmistä liikkumaan ja lääkkeiden saannissa. Tämäkin on semmoinen asia, joka helposti unohtuu.

Mutta jutellaan näistä lisää, kun vaihtoehtobudjetit tulevat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2018 vp

19.56 **Peter Östman kd:** Rouva puhemies! Edustaja Essayah kävi jo aika yksityiskohtaisesti läpi meidän talousarvioaloitteitamme. Yhteenvedona voisi todeta, että se on todellinen vaihtoehto, niin kuin vaihtoehtobudjetin tulee olla.

Yleensä politiikassa sanotaan, että ei ole muita vaihtoehtoja kuin se, mitä hallitus esittää. Jos valtion talousarvio on suuruusluokaltaan 55 miljardia ensi vuonna, niin kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetti poikkeaa siitä noin 1,4 prosenttia — sanoisin, että kyse on ihan tahtotilasta. Siinä on hyviä esityksiä: esitämme lisämenoja reilun 800 miljoonan euron edestä mutta vastaavasti pystymme osoittamaan säästöjä tai tulonlisäyksiä oikeastaan enemmän kuin meillä on lisämenoja, eli meidän vaihtoehtobudjettimme jättäisi valtion kassaan liki 7 miljoonaa euroa enemmän kuin hallituksen tekemä esitys.

Pari asiaa nostaisin siitä, mitkä myöskin edustaja Essayah mainitsi: Me panostaisimme lapsiperheisiin yhteensä noin 150 miljoonaa euroa ja ikäihmisiin taas reilu 250 miljoonaa euroa. Tällä me haluamme osoittaa, että on olemassa vaihtoehtoja hallituksen esitykseen. Mutta niin kuin aina, kristillisdemokraatit harjoittavat vastuullista ja rakentavaa politiikkaa.

19.58 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on hyvin helppo yhtyä näihin edustaja Östmanin sanoihin ja todellakin muistuttaa siitä, että meidän vaihtoehtobudjetissamme on kysymys vain noin 800 miljoonan euron muutoksista budjettiin ja kuitenkin näillä ihan selkeästi pystytään tiettyjen ihmisryhmien elämään ja elämisen laatuun tekemään kohdennettuja muutoksia, joilla on merkitystä, ja siinä mielessä ilolla sitten odotan sitä, kun pääsemme tästä vaihtoehtobudjetista kokonaisuutenaan keskustelemaan ja myöskin sitten kuulemaan kaikkien muittenkin oppositioryhmien vaihtoehdot.

Vielä näistä omista talousarvioaloitteistamme, jotka myöskin liittyvät ryhmän vaihtoehtobudjettiin, nostaisin ympäristöön ja ilmastoon liittyvät esitykset: Elikkä panostamalla esimerkiksi energia-alan koulutukseen ja tutkimusyhteistyöhön varmasti luodaan sellaisia uusia innovaatioita, joilla parannetaan maamme energiaomavaraisuutta ja samalla myöskin luodaan uusia vientimahdollisuuksia. Me esitämme lisäpanostuksia joukkoliikenteen ostopalveluihin. Erityisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolella toimiva joukkoliikenne on tärkeä niin talouden kuin myöskin ympäristön kannalta. Sitten myöskin meillä on varsin mittavia panostuksia ollut sisäilmaongelmien tutkimiseen ja näitten asioitten selvittämiseen. Myöskin on energia-avustukset pientalojen energiaremontteihin. Tämä on tilanne, joka vielä erityisesti koskee ikäihmisiä, jotka monta kertaa asuvat näissä vanhoissa, 50—60-luvuilta olevissa taloissa, ja näissä tilanteissa sitten varmasti autetaan asumisen kustannusten hillitsemisessä ja samanaikaisesti myöskin tuetaan energian säästämistä.

Omissa nimissäni olevista talousarvioaloitteista mainitsen vielä tämän, joka oli viime vuonnakin, elikkä ViaDia ry, joka tekee äärimmäisen tärkeää työtä vankien ja vapautuneitten vankien yhteiskuntaan sopeuttamisessa. Täällä aikaisemmin keskustelimme muistaakseni edustaja Tolppasen lakialoitteesta ja juuri siitä, millä tavalla esimerkiksi nämä henkilöt, joilla ovat luottotiedot menneet, pääsevät kiinni omaan asuntoon. ViaDia on tällainen vapaakirkkotoustainen järjestö, joka tekee äärimmäisen hyvää ja tärkeää työtä ja tarjoaa tukea niille ihmisille, joilla useimmiten, kun tuolta vankilan porteilta lähtevät, on todella se muovikassi kourassa eikä juuri mitään muuta apua olemassa. Tällaiset järjestöt tulevat sitten heidän avuksensa ja tukevat sitä yhteiskuntaan sopeutumista. Tähän jos mihin satsaukset ovat sellaisia, jotka maksavat itsensä takaisin: jos me saamme rikoskierteen kat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2018 vp

kaistua, jos me saamme ihmisen palautettua yhteiskuntakelpoiseksi, se on varmasti sellainen taloudellinen satsaus, joka on järkevä.

Vielä talousarvioaloite 105, jossa määrärahaa haluttaisiin liikunnan yhdenvertaisuuden lisäämiseen. Tänä päivänäkin meillä on niitä perheitä, joilla ei ole varaa lapselle liikuntaharrastusta olla tukemassa. Hallituksellakin on ollut esitys, jossa halutaan tukea sitä, että vähintään yksi harrastus olisi jokaisella lapsella, ja erityisesti haluaisin vielä kohdentaa tätä liikuntapuolen harrastuksiin.

Keskustelu päättyi.

Talousarvioaloitteet 1-309 ja 311-616/2018 vp lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.